1849. N°. 11

LEYDSCHE COURANT.

De Courant wordt Maandag, Woensdag en Vrijdag uitgegeven. Die van Maandag komt Zondag avond uit.

VRIJDAG, 28 SEPTEMBER.

De Prijs der Courant is f 12 in het jaar; de afzonderlijke nommers worden tegen 10 Cents afgegeven.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

LEYDEN, 27 September.

Heden is hier de Tentoonstelling van wege de Hollandsche Maatschappij van Landbouw op den Doelen geopend.

Er was een groote toeloop van bezigtigers, behalve uit de stad zelve, niet alleen uit naburige maar zelfs uit verwijderde plaatsen; ook Z. K. H. Prins Frederik der Nederlanden vereerde de Tentoonstelling met zijne tegenwoordigheid, en waarlijk zij verdient het in alle opzigten. De geschiktheid en ruimte van 't locaal en den open grond, zijn door de Commissie met het meeste overleg aangewend, om alles zoo te plaatsen dat het genoegzaam in 't oog valt; terwijl het geheel met zoo veel smaak is gerangschikt, dat ook die voortbrengselen van den Landbouw, waarbij alleen het nuttige en niet het sierlijke in aanmerking kan komen, toch op eene bevallige wijze het oog streelen.

Wij kunnen hier bij deze vermelding in geene bijzonderheden treden. Een zeer groote menigte voorwerpen, zoo tot den akkerbouw als tot den veeteelt, tot zuivelbereiding, houtteelt en bloemkweekerij betrekking hebbende, zijn er ingezonden; het aantal nommers waaronder zij in de Naamlijst vermeld staan, bedraagt ongeveer acht honderd, waartoe alleen de Landbouwstand van ruim twee honderd inzenders het hunne hebben bijgedragen.

Men mag verwachten dat de moeite en zorgen der Commissie van bestuur een talrijk bezoek zal worden beloond; niemand zal onvoldaan heengaan, maar voorzeker zal men opgetogen staan over den rijkdom der natuur in ons Vaderland, en de pogingen toejuichen van eene Maatschappij ter ontwikkeling daarvan, tot bevordering van 's Lands welvaart.

Wij hopen nader, wanneer ook de tentoonstelling van het vee zal hebben plaats gehad, eenig verslag te geven van het een en ander, dat op deze tentoonstelling bijzonder de aandacht trok of melding verdient, waarbij echter de overvloed ons in de noodzakelijkheid zal brengen om nog veel met stilzwijgen voorbij te gaan.

— De *Gron. Courant* deelt, als een voorbeeld van buitengewone vruchtbaarheid mede, dat in den Hof Asinga, te Middelstum, den Med. Dr. Wichers toebehoorende, van een appelboompje geplukt zijn 5276 appelen, ruim 6 Ned. mudden vullende, nadat zeker 1000 stuks daarvan afgevallen waren. De stam van dat boompje is slechts 90 Ned. duimen hoog, en heeft op het dikste niet meer dan 19 duimen in doorsnede. Op dien stam zijn slechts 3 hoofdtakken, waarvan de zwaarste aan den wortel een omvang heeft van 42, en de ligtste van 31 duimen. Dat boompje was onderschraagd door een raam, waarover de takken tot op den grond nederhingen als die van een treurwilg. Van buiten was bijna geen blad zigtbaar, en aan sommige dunne takjes hingen 60 á 70 appelen.

— In de *Drentsche Courant* leest men het volgende ingezonden stuk, over het aanwenden van teer, bij de longziekte van het rundvee:

Naar ik verneem, is door zekeren landbouwer in dit gewest, sedert de longziekte op zijn stal werd ontdekt, namelijk toen het tweede rund daaraan lijdende was, als een genees- en voorbehoedmiddel gewone teer en wel, naar het schijnt, met gunstig gevolg aangewend; aan alle koeijen op zijnen stal, zoowel gezonde als zieke, werd elken morgen stiptelijk een weinig teer om den neus gestreken, hetwelk door de koeijen gedeeltelijk werd opgeslikt. L. had dit middel naar eigen goeddunken beproefd, en gedacht, dat het in alle gevalle niet schaden kon en toch eene zuivere en frissche lucht gaf; de geheele schuur en stal waren hierdoor ten allen tijde als met eene teerlucht gevuld; onder deze behandeling is de ziekte van zijnen stal geheel geweken; van de twintig stuks vee zijn slechts zes aangetast, waarvan drie gestorven en drie zijn genezen. L. hechtte aan dit middel eene hooge waarde, zoodat, hoewel de ziekte reeds lang heeft opgehouden, de behandeling met teer nog dagelijks wordt voortgezet. Uit eene en andere gevolgtrekkingen vermeen ik te mogen besluiten, dit middel, zoo eenvoudig in aanwending en onkostbaar tevens, algemeen te moeten aanbevelen.

— Het dagblad *Le Semeur* geeft een verslag over het Vredes-Congres, hetwelk met deze woorden eindigt:

Al de lessen in het Congres gegeven, hebben zonder twijfel niet dezelfde waarde; maar door te gelijk de ondervinding en den pligt in te roepen, heeft het Congres zich op eenen grond geplaatst waar alle menschen, die met een goeden wil bezield zijn, elkander kunnen ontmoeten. Het welbegrepen belang der volken zal tevens met de zedekunde van het Evangelie, de zaak van den vrede ondersteunen. Wij wenschen de verspreiders het beste gevolg op hunne pogingen, zij zullen vele hinderpalen ontmoeten, maar dat is hun bekend; de gebruiken, de vooroordeelen, de driften verdwijnen niet in eenen dag; evenwel de waarheid is zeker van hare overwinning. Wij kunnen door ons verzuim, haar uur vertragen; maar wij gaan voorbij, en er zullen na ons komen, die na onze weigering, ze zullen doen zegepralen.

'S GRAVENHAGE, 26 September.

Z. M. heeft benoemd tot Commandeur der Orde van de Eikenkroon, den beroemden Kunstschilder te Parijs, A. Scheffer.

— Z. M. heeft bij het Departement van Finantiën benoemd: Tot Referendaris den Heer Mr. C. H. Immerzeel, thans Commies; tot Hoofd-Commiesen de Heeren D. Ribbe en T. G. Versfelt, thans Commiesen; tot Commiesen de Heeren A. J. Cornelissen en Mr. P. C. J. van Ghert, thans Adjunct-Commiesen; tot Adjunct-Commiesen de Heeren J. van Dam pen en R. Schepman, thans eerste Klerken; en den eervol ontslagen Adjunct-Commies W. C. Bowier, verleend den rang van Commies, buiten bezwaar van 's Rijks schatkist.

— Z. M. de Koning, vergezeld van zijnen Adjudant den Heer Goedecke is gisteren namiddag ten 5 ure van het Loo in de residentie teruggekeerd.

— Heden morgen is H. M. de Koningin, benevens de Prinsen Willem en Hendrik met haar gevolg, per spoortrein van 9 ure 16 minuten uit deze residentie naar Duitschland vertrokken.

— Van goederhand wordt verzekerd, dat er bij H. M. de Koningin-Moeder volstrekt geen plan bestaat om dit land te verlaten en zich met der woon buiten 's lands te gaan vestigen.

— Gisteren avond is er eene langdurige Ministerraad gehouden.

— Heden is de groote rouw geëindigd voor wijlen Z. M. Willem II, welke den 4den April was aangevangen. Thans begint de middelbare rouw, die zes weken duurt.

— In eene algemeene openbare vergadering van het Provinciaal Geregtshof van Zuid-Holland, van heden, is de Heer Mr. J. A. van der Sande, nieuw benoemd Raadsheer in het Hof, als zoodanig plegtig geïnstalleerd. Bij die gelegenheid zijn door den Edel Groot Achtb. Heer, Procureur-Generaal bij het Hof, Jhr. Mr. Junius van Hemert, en door den Edel Groot Achtb. Heer Vice-President bij hetzelve Hof, Mr. Philipse, toepasselijke aanspraken gehouden, waarin door hen herdacht zijn de smartelijke verliezen, die het Hof achtervolgens door het overlijden van den Heer Mr. Vaillant en Mr. Brand, Raadsheer en President van het Hof, heeft geleden, en waarbij tevens gewezen is op het verlies, dat het Hof heeft ondergaan, ten gevolge van de benoeming van Jhr. Mr. Melort tot Raadsheer in den Hoogen Raad. Voorts hebben zij den nieuw benoemden Raadsheer geluk gewenscht met de aanvaarding der hem opgedragene betrekking. Nadat de Heer van der Sande in het Hof zitting genomen had, werd de openbare algemeene vergadering gesloten.

Tweede Kamer der Staten-Generaal.

In de Zitting van heden zijn aan de orde van den dag de beraadslagingen over het concept-adres, in antwoord op de Troonrede, en wel allereerst over de algemeene strekking van dat concept.

De Heer van Voorst verklaart zich tegen de algemeene strekking.

De Heer Thorbecke antwoordt, als lid der Commissie, kortelijk den Spr.

De Heer van Hall kan zich over het algemeen met den geest van het adres vereenigen, doch niet op grond van hetgeen door den laatsten Spr. is in het midden gebragt. Al hetgeen ongunstig nopens den loop der zaken te zeggen valt, moet tegen de Ministers, niet tegen den persoon des Konings gerigt worden.

De algemeene beraadslagingen worden hierop gesloten, en de algemeene strekking van het adres, met eenparige stemmen op één na (die van den Heer van Voorst) goedgekeurd.

De beraadslagingen over de afzonderlijke zinsneden worden geopend. § 1—4 worden zonder hoofdelijke stemmen aangenomen.

§ 5 geeft aanleiding tot beraadslagingen. Deze § luidt aldus: "Tot behartiging dezer stoffelijke belangen, tot nieuwe regeling van ons finantieel huishouden, tot opbouw der instellingen, welke de gewijzigde Grondwet vordert, roept Gij, Sire, onze bezadigde en eendragtige medewerking in. Nooit vond

eene vorstelijke stem williger ooren en harten, dan de Uwe bij ons. Zoo de uitkomsten van de werkzaamheid der vorige zitting zijn gebleven beneden hetgeen wij wenschen en de Grondwet verlangt, wij vleijen ons, dat eene hoofdreden dier teleurstelling, gebrek aan overeenstemming tusschen de verantwoordelijke raadslieden der Kroon en deze Kamer, nu zij weggenomen, om te worden vervangen door eene eenparigheid, welke het onderpand zal zijn eener krachtige en spoedige bereiking Uwer hooge volk- en vaderlandlievende bedoelingen. Het wenschelijke, dat de tegenwoordige onzekerheid niet zonder noodzaak worde verlengd, het groote belang, dat de Kroon in ons midden zoodra mogelijk worde vertegenwoordigd op eene wijze, welke de zamenwerking aller takken der wetgevende magt waarborge, behoeven wij niet aan te dringen; wij behoeven ons slechts op Uw Koninklijk gevoel en oordeel te beroepen.

De Heer Bachiene stelt als amendement voor, in de derde zinsnede der §, in plaats van de woorden: »nu zij weggenomen," te lezen: »nu zal kunnen worden weggenomen."

De Heer Groen van Prinsterer acht § 5 van groot belang. Hij acht het daarom van gewigt met de uiterste behoedzaamheid te werk te gaan. Spr. kan zich met die §, zoo als zij daar ligt, niet vereenigen, en stelt een amendement voor. De twee eerste zinsneden zullen blijven, zoo als die door de Commissie zijn voorgesteld. Daarna zou de § aldus luiden:

»Zoo de uitkomsten van de werkzaamheden der vorige zitting grootendeels door gebrek aan overeenstemming tusschen het verantwoordelijk Ministerie en deze Kamer zijn gebleven beneden hetgeen wij wenschten en de Grondwet verlangt, wij meenen thans, vertrouwend op Uw Koninklijk gevoel en oordeel, te mogen verwachten dat de Kroon, zoodra mogelijk, in ons midden zal worden vertegenwoordigd met die eenheid en zedelijke kracht, welke voor eene behoorlijke zamenwerking aller takken der wetgevende magt onmisbaar, aan den invloed der Regering een eigenaardig en grondwettig overwigt geeft."

De Heer Backer, als lid der Commissie, bestrijdt de beide amendementen. Dezelfde geest, welke bij de eerste vier §§ heeft geheerscht, bestaat ook hier; hartelijkheid.

De Heer Groen van Prinsterer treedt hierop in eene nadere, uitvoerige ontwikkeling van zijne meening.

Z. Exc. de Minister van Binnenlandsche Zaken vat alsnu het woord op namens het ministerie, ter bestrijding van de 5de §, bepaaldelijk ten aanzien der derde zinsnede. De Regering heeft tegen die zinsnede groot bezwaar, en het is daarom, dat zij gemeend heeft hier het stilzwijgen niet te kunnen bewaren. Dat woordje *zoo*, waarmede de zinsnede aanvangt, heeft hier dezelfde beteekenis als daar, en het is uit dien hoofde dat het ministerie er zich niet mede kan vereenigen. Maar het ministerie moet zich met nadruk verzetten tegen *vier* daadzaken in de zinsnede vervat, en wederleggen de ongegronde beschuldiging, daarin tegen het ministerie opgesloten.

1°. In de *eerste* plaats wordt in de zinsnede voorop gezet, dat de uitkomsten van de werkzaamheden der vorige zitting zijn gebleven beneden hetgeen de Kamer wenschte. 2°. In de *tweede* plaats zijn de uitkomsten dier werkzaamheden gebleven beneden hetgeen de Grondwet verlangt. 3°. Is daaruit voortgevloeid, teleurstelling. En 4°. Is de hoofdreden dier teleurstelling gelegen in gebrek aan eenstemmigheid tusschen de raadsleden der Kroon en de Kamer.

Z. Exc. heeft deze *vier* punten elk afzonderlijk behandeld en bestreden.

Na uitvoerige ontwikkeling der *vier* punten gaat Z. Exc. de oorzaken van het gebrek aan overeenstemming na, en dringt er nog nader op aan, dat van de Ministers alleen het mogelijke kan verlangd worden, en dat zij daaraan in ruime mate hebben voldaan. Hij vestigt voorts de aandacht der Vergadering op een belangrijk punt, bij de omstandigheid, waarom onder anderen de Regering geene meerderheid in de Kamer heeft erlangd. Toen de Grondwet namelijk was gewijzigd en de verkiezingen plaats zouden hebben, had men de vraag gedaan, of het niet zaak ware, dat zich de Regering in die verkiezingen mengde, om zich van eene meerderheid te verzekeren. Haar antwoord was: *volstrekt niet.* Zij verlangde, dat de verkiezingen buiten eenigen invloed van haar zouden geschieden. Van daar dat de Kamer geheel vreemd tegenover de Regering is opgetreden. De Ministers hebben overigens, alvorens hun ontslag in te dienen, hoogst gewigtige wetten aangeboden, en laatstelijk de begrooting; zij hebben gewenscht op den voorgrond te stellen al wat de belangen der Natie betrof. Zij hebben de hun toevertrouwde belangen zoo lang behartigd als zij konden; zoodra zij het gebrek aan overeenstemming met de Kamer bespeurden, hebben zij aan Z. M. verzocht, dat het Hem behagen mogt, hen te ontslaan; tot op dit oogenblik verwachten zij de inwilliging van hun verzoek, en wenschen zij, dat aan anderen, die in hunne plaats zullen optreden, het geluk zal kunnen te beurt vallen van op die gewenschte overeenstemming te rekenen, als kunnende strekken tot bevordering van het ware geluk des Vaderlands.

Hierna voeren de Heeren Bakker, Thorbecke en v. Prinsterer nog kortelijk het woord; en de beraadslagingen worden gesloten. — Het amendement van den Heer Groen v. Prinsterer wordt verworpen met 32 tegen 24 stemmen. — Voor de Heeren: van Voorst, Groen van Prinsterer, Wintgens, Lotsy, van Randwijck, Fokker, Luyben, Boxman, Boreel, van Rosenthal, Villers de Pité, Borret, van Namen, Mutsaers, Lambrechts, Schooneveld, Schiffer, Bots, van Twist, van Rijckevorsel, Winterberg, van Doorn, van Hall en van Hasselt.

Het amendement van den Heer Bachiene is verworpen met 44 tegen 12 stemmen. — Voor de Heeren: Boreel, van Naamen, van Eck, Schooneveld, van Twist, van Rijckevorsel, Winterberg, van Doorn, Bachiene, van Voorst, Groen van Prinsterer en van Randwijck.

§ 5 is aangenomen met 44 tegen 12 stemmen. Tegen de Heeren v. Doorn, van Hall, Bachiene, van Voorst, Groen van Prinsterer, van Randwijck, Boreel, van Naamen, Mutsaers, van Eck, Schooneveld en van Rijckevorsel.

Daarna is het adres in zijn geheel aangenomen met 49 tegen 5 stemmen. Tegen de Heeren: Schooneveld, van Doorn, Bachiene, van Voorst en Groen van Prinsterer. — Het zal aan Z. M. worden aangeboden door de Commissie van het adres, waarbij zich zullen voegen de Heeren Anemaet, Storm en Storm van 's Gravesande.

De Zitting is tot nadere bijeenroeping opgeheven.

17 September.

Z. K. H. Prins Hendrik zal morgen naar Luxemburg vertrekken, vergezeld van 's Konings Adjudant, de Heer Goedeke.

— Heden middag ten 4 ure zal de Commissie van de Tweede Kamer, belast met het aanbieden van het adres, in antwoord op de Troonrede, dat adres den Koning aanbieden.

Eerste Kamer der Staten-Generaal.

In de Zitting waarin over art. 4 van het concept-adres in antwoord op de Troonrede gehandeld werd, sprak de Heer van Swinderen over de bedijking en droogmaking van de Zuiderzee, als een grootsch denkbeeld en welk reuzenwerk gewis vermogenden invloed zou uitoefenen op de stoffelijke belangen der Natie. Hij wenschte dat die zaak de aandacht der Regering zou bezig houden.

De Minister van Binnenlandsche Zaken antwoordde hierop, dat het ontwerp door twee Ingenieurs wordt onderzocht, ten einde daarover een beredeneerd verslag uit te brengen. Gewigtige vraagpunten doen zich toch hierbij op, als:

1. Is het plan uitvoerlijk? Bestaan er natuurlijke beletselen, welke niet te overwinnen zijn?

2. Zoo het plan uitvoerlijk is, kan men er zich dan zoodanige voordeelen van belooven, dat die tegen de kosten en moeiten kunnen opwegen?

3. Of, wanneer beide vorige vragen toestemmend beantwoord zijn, daardoor ook andere belangen zouden gekrenkt worden, en of de voordeelen gewigtig genoeg zullen zijn, om die andere belangen daaraan op te offeren? Men kent in het algemeen de uitkomsten van droogmakerijen op kleiner schaal. Niet alle hebben aan de verwachting beantwoord.

4. Hoe 330 millioen te vinden, en of de kapitalisten geneigd zullen zijn, tot zoodanig einde dat geld bijeen te brengen?

De Heer Gevers deed toen opmerken dat, bij een vraagstuk als het tegenwoordige, niet altijd sprake kan zijn van dadelijk voordeel, daar veelal eerst het nageslacht de vruchten kan plukken. Hij behoefde slechts op Rijnland, op Delfland, op den weg tusschen onze groote Zuid-Hollandsche steden te wijzen, welke niet dan waterplassen zouden zijn, wanneer men ze niet door droogmaking in een vruchtbaar oord had herschapen. Droogmakerijen zijn betrekkelijk voor de geldschieters onvruchtbaar, maar zijn nuttig voor het Vaderland.

— De Koning heeft op het adres dat gisteren door de Commissie is aangeboden, het volgend antwoord gegeven:

MIJNE HEEREN!

Ik ontvang dit adres der Eerste Kamer met veel genoegen.

Het verheugt mij te mogen rekenen op hare bereidwillige medewerking tot alles, wat de ontwikkeling onzer grondwettige instellingen en het welzijn van het dierbaar Vaderland kan bevorderen.

Zij kan zich verzekerd houden, dat ik van mijne zijde alles zal aanwenden, wat de innige overeenstemming tusschen de verschillende takken der wetgevende magt zal kunnen aankweeken; eene overeenstemming welke ik met haar beschouw als een hoofdvereischte voor de bestendiging van het geluk en den voorspoed des volks!

ROTTERDAM, 26 September.

Den 15^{den} dezer is alhier in het Hôtel des Pays-Bas, de algemeene vergadering der Hollandsche Maatschappij van Fraaije Kunsten en Wetenschappen gehouden. De algemeene Voorzitter, Mr. W. S. van Reesema, opende de vergadering met het houden eener redevoering over de Dicht- en Letterkundige Vereenigingen in Nederland, in welker inleiding hij kort, maar treffend, het verlies herdacht, dat de regtswetenschap en letterkunde in ons Vaderland, door den dood zijns onvergetelijken vaders, hadden ondergaan, die in het voorgaande jaar, juist op den dag der algemeene Vergadering van de Maatschappij, was overleden. Vervolgens gaf de algemeene Secretaris verslag van de lotgevallen der maatschappij. Nadat dit verslag was aangehoord, ging men over tot de keuze der stoffen voor een drietal prijsvragen, voor het volgende jaar uit te schrijven. Uit het vak der wijsbegeerte werd gekozen: *In hoeverre heeft de materialistische wereldbeschouwing, die zich in onzen tijd, en vooral in Frankrijk, als de hoogste wijsbegeerte wil doen gelden, medegewerkt tot de vorming, ontwikkeling en verbreiding van de communistische en socialistische denkbeelden?* Uit het vak der Taalkunde: *In hoeverre kan de studie van het Vlaamsch bevorderlijk zijn aan de verrijking onzer taal?* — Voor eene proeve van poëzij: *Studentenlust en Studentensmart.* — De Voorzitter herinnerde voorts aan de in 1848 uitgeschreven prijsvragen, waarop vóór of uiterlijk op den 1sten Januarij 1850, de antwoorden moeten ingezonden worden. — Tot algemeenen Voorzitter voor het volgende jaar werd gekozen Jhr. Mr. J. de Bosch Kemper, te Amsterdam, terwijl werd medegedeeld, dat de algemeene Secretaris voor dat jaar, Mr. W. C. Backer, te Amsterdam, zou zijn. De Voorzitter deelde ten laatste mede, dat het volgende jaar het 50ste van het bestaan der Maatschappij zal zijn, waarvan het jubileum te Amsterdam feestelijk zou worden gevierd.

DORDRECHT, 25 September.

Gisteren is alhier aanbesteed: 1. het afbreken der van ouds genaamde Nieuwbrug, over de oude haven; 2. het bouwen eener nieuwe brug, behoudens eene verandering in hare rigting; 3. het afbreken van de aan de noordzijde van den oprit aan de Wijnstraat zijde staande rei huizen; 4. het maken van eene tijdelijke hulpbrug over het Kraanslop. Alles in één perceel voor ƒ30,400, aan den Heer G. Zuiderhoek te Sliedrecht.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

ENGELAND.

LONDEN, 24 September.

De invoer van wol hier te lande uit de koloniën, die in 1822 slechts 200,000 ℔ bedroeg, terwijl overigens de grootste toevoer uit Duitschland en Spanje plaats had, heeft in 1848 ruim 40 mill. ℔ bedragen, van de 62 millioen, die in Groot-Brittanniё verbruikt worden. Nieuw-Zuid-Wallis levert meer dan de helft, de Kaap de Goede Hoop bijna $\frac{1}{16}$ deel daarvan, West-Australië 130,000 ℔. Nieuw-Zeeland ruim 95,000, de Oost-Indië bijna 6 millioen, van Diemensland 5 millioen en Zuid-Australië ongeveer 3 millioen ℔.

— Dezer dagen was bij de Heeren Callum en Graham in Buchananstreet hier ter stede, een der grootste klompen goud te zien die tot nog toe in Californië gevonden zijn. Het stuk woog 6½ ℔ en werd op £ 350 (ƒ4200) waarde geschat. Het is van onregelmatigen vorm en is in een ijzeren ring geklonken waaraan een keten van twee voet lang gehecht is; men had er dien toestel in de Vereenigde Staten (waar deze goudklomp in een Museum is ten toon gesteld geweest) aangehecht, om te verhoeden dat het stuk gestolen werd. Men heeft het herwaarts gezonden om het te laten munten.

— De echtgenoot van den bekenden zeereiziger Franklin, die eene reis naar de Noordpoolstreken heeft ondernomen, heeft den walvischvaarder Abram gekocht en eene verhoogde premie van assurantie betaald; zij is voornemens met dat vaartuig zelve een togt naar die streken te doen, ter opsporing van haren echtgenoot, wiens afwezigheid thans reeds vier jaren duurt. Zij heeft den Kapitein een geschenk van £ 500 (ƒ6000) beloofd, ingeval de expeditie tot eenig resultaat mogt leiden.

— Uit het jaarlijksch berigt der Commissie tot stichting van nieuwe kerken blijkt, dat in Engeland 449 kerken in het afgeloopen jaar zijn voltooid geworden. Deze kerken bevatten te zamen 483,273 zitplaatsen, waaronder 281,076 vrije plaatsen voor de armen.

— De berigten uit Ierland luiden wederom treurig, daar de uitdrijvingen van de pachthoeven menigvuldig zijn, en de geheime genootschappen vermeerderen, die aanraden de betaling van pacht te weigeren.

— De onlusten op Cephalonia kunnen als gedempt aangemerkt worden. Het overschot der opstandelingen, dat naar de bergen geweken was, was geheel ingesloten en zal zich weldra moeten overgeven.

FRANKRIJK.

PARIJS, 25 September.

De Heer Mercier, die instructiën van onze Regering aan den Generaal Rostolan overbrengt, zou ook belast zijn met een brief van den President aan den Paus, waarin hij de gevolgtrekkingen wederlegt, die men uit zijnen brief van den 18den Augustus gemaakt heeft, als zouvin dien brief de onafhankelijkheid en souvereiniteit van den Paus weersproken worden.

— In een dagblad-artikel toont de Heer Chambolle, lid van de Wetgevende Vergadering en vriend van den Minister Odilon-Barrot het gevaarlijke aan van eene algemeene stemming.

— De cholera woedt in de zuidelijke departementen nog voort, naar in de noordelijke en oostelijke heeft zij bijna geheel opgehouden.

— Het Bankiershuis Bechet Dethomas en Comp. heeft aan de stad de geheele leening van 25 millioen fr. reeds uitbetaald. De actiën staan op 1190 fr., en vertegenwoordigen dus reeds eene waarde van 30 millioen.

SPANJE.

MADRID, 19 September.

Volgens *de Esperanza* heeft de nieuwe Minister van Finantiën, Bravo Murillo, de schatkist in eenen zeer berooiden toestand gevonden, en met drukkende verpligtingen voor de toekomst bezwaard. Hij zou met eenige kapitalisten eene overeenkomst hebben aangegaan, waarvan men zich in de hoofdstad wel een gunstig denkbeeld had gemaakt, doch die in de voornaamste steden van Europa niet zou bevallen, omdat de Regering zich de belangen van de buitenlandsche rentehouders niet aantrok.

ITALIE.

ROME, 15 September.

De Heer Corcelles is nog niet aangekomen. Generaal Rostolan heeft krachtens zijne uit Parijs ontvangene bevelen, aan de Kardinalen doen weten, dat de bekende brief van den President moest openbaar gemaakt worden. Zij hebben zoo lang mogelijk weerstand geboden, doch eindelijk moeten beloven, dat hij in den Romeinschen *Observateur* zou verschijnen. Tot dusverre had dit echter nog geen plaats gehad, daar de Kardinalen allerlei middelen zochten om tijd te winnen, steeds hopende dat de Heer de Corcelles, bij zijne komst alhier, de openbaarmaking van dien brief zou verhoeden.

— In den nacht van den 14den op den 15den zijn 9 Priesters uit de gevangenis van het H. Officie ontkomen. Het gerucht is in omloop dat zij daarin geholpen zijn.

— Een dagblad van Florence meldt dat de Toscaansche Regering, ten einde grootere kans om te slagen, met een Nederlandsch huis onderhandelt over het sluiten eener leening van 30 millioen lires.

— Het Fransche leger te Rome telt thans omtrent 3000 zieken, grootendeels lijden zij aan koortsen; nog geen enkel cholera-geval heeft zich onder de troepen vertoond; ook verzekert men thans dat zich daar en in al de Romeinsche Staten nog niet een enkel geval heeft opgedaan. Men leidt hieruit het nuttelooze van quarantaine-maatregelen tegen deze vreeselijke ziekte af, daar de nadering van Rome steeds geheel onbelemmerd is gebleven; terwijl Lombardije, waar de cholera thans vrij sterk heerscht, door quarantaine werd beschut.

NAPELS.

6 September.

De Paus is alhier van Portici aangekomen. Vier gardes van den Koning waren de voorboden van het rijtuig, dat door zes paarden getrokken werd. Op de zijden van het portier gingen de Chef der Koninklijke lijfwacht en de Adjudant des Konings, allen in groot uniform. De Kamerheer, Monsign. Medici en zijn Geheim Secretaris, Monsign. Borromé, waren in het rijtuig van den Paus gezeten. Twee rijtuigen, met vier paarden, volgden met den Prins di Ardore en den Majoor de Jong, door den Koning ter beschikking van den Paus gesteld.

De Plaats-Commandant van Napels, de Generaal Stockalper, reed te paard gedurende den geheelen intogt om hulde aan den Paus te bewijzen. Vensters, balcons, tribunes, deuren en pleinen waren opgevuld met toeschouwers, die hem onder de luidste toejuichingen begroetten.

De Kardinaal-Aartsbisschop, omgeven door zijne Domheeren en Kardinalen, ontvingen den Paus bij de intrede in de stad, waar de naamgevloeide menigte, teruggehouden door eene dubbele rij van gardes du Corps, gene andere plaats overliet, dan volstrekt nodig was voor den doortogt van den Paus.

De Paus begaf zich terstond naar de H. Geest-kapel, ten einde het H. Sacrament te vereeren. Hij beklom het groote altaar en, vierde er, bijgestaan door den Bisschop van Carcopolis en dien van Sidon, eene lage mis. Na deze plegtigheid woonde de Paus eene andere bij, door Cenni gezegd. De Kardinaal-Aartsbisschop, de overige Kardinalen, het Domkapittel, Bisschoppen en een groot aantal prelaten maakten het koor uit, terwijl twee uitgelezen orchesten de misse afwisselden, en begeleidden, welke men er gewoon is te zingen. Na deze beide missen, bezocht de Paus de kapel van den heiligen beschermer van Napels, waar al de reliquiën, die men er vereert, ten toon waren gesteld, en ontving voorts eene deputatie van Ridders en Kanunikken. Van daar begaf hij zich naar het Aartsbisdom, bezocht op zijne reis de kapel van den H. Rusticus, beklom het balcon en gaf zijnen zegen aan de ontzaggelijke menigte. In de groote zaal ontving hij de vertegenwoordigers van het domkapittel, van de twee seminariën en de geestelijkheid en stond hun de hooge onderscheiding toe zijne voeten te kussen. Bij die gelegenheid hield hij eene aanspraak, in welke hij het vertrouwen uitdrukte, dat God Zijnen zegen vruchtbaar mogt maken door de Napelsche geestelijkheid, te bezielen met liefde, met de kracht des Woords en met het loffelijke voorbeeld om tot gids te strekken van dit goede volk in deze stormachtige tijden.

De Paus werd vervolgens door denzelfden stoet, te midden eener talllooze en verblijde menigte, weder naar Portici gebragt.

PRUISSEN.

BERLIJN, 23 September.

Prinses Frederik der Nederlanden is gisteren met hare beide dochters op het slot Sanssouci aangekomen.

OOSTENRIJK.

WEENEN, 22 September.

Er is hier eene voorloopige Keizerlijke verordening bekend gemaakt, betreffende de benoeming der regtbanken van gezworenen, welke voortaan omtrent de drukpers-overtredingen uitspraak moeten doen. Tot die betrekking zullen geroepen worden alle manspersonen, die ten minste 30 jaren oud zijn, lezen en schrijven kunnen, die in de gemeente, waar zij verblijf houden, ten minste een jaar woonachtig geweest zijn, en die in gemeenten beneden de 10,000 zielen ƒ5, en boven de 10,000 zielen ƒ10 aan directe belastingen betalen; ambtenaren, geestelijken en schoolonderwijzers zijn van de verpligting, om als gezworenen werkzaam te zijn, vrijgesteld.

— Verder meldt men, dat eene nieuwe leening eene goede ontvangst vindt, en zelfs de provinciën veel aandeelen nemen. De handelsstand te Praag schreef in voor 4 millioen fl. Maar de beurs maakt haar ook reeds tot een voorwerp van speculatiën en tracht den koers in de hoogte te drijven. Het zou dus ligt kunnen gebeuren, dat de inschrijvingen het gevraagd bedrag van 81 mill. te boven gingen. Velen echter gelooven, dat binnen korten tijd nog een nieuwe finantiële maatregel noodig zal zijn.

— Uit het leger voor Komorn wordt onder dagteekening van 18 September het volgende gemeld:

»Sedert eenige dagen zijn voortdurend nieuwe bezendingen troepen en geschut hier aangekomen. Men wil Komorn zoo lang met alle soorten van geschut beschieten, tot dat de vesting geheel vernield is. Het is wel een treurig, maar het eenige middel om dit laatste steunpunt van den opstand meester te worden. De hoofdaanval zal waarschijnlijk van den kant van het eiland Schut plaats hebben; daarbij moet men echter niet aan een eigenlijken

storm denken, die tot nutteloos bloedvergieten zou leiden, en zeker niet ondernomen zal worden. Buitendien zullen er toch reeds genoeg offers vallen.

»De kosten die het beleg zal veroorzaken, zijn ontzettend. Men rekent dat elk schot uit de nieuw uitgevonden mortieren, die men thans ook voor Komorn wil gebruiken, op 64 fl. te staan komt; en hoeveel bommen zullen er niet moeten geworpen worden, eer het doel bereikt is? Voegt men daarbij de schade aan de vesting zelve, het verlies van menschen, de vertraging der algeheele bevrediging des lands, dan zal men inzien dat het bezit van Komorn wel een offer waard zou wezen, als de belegerden slechts niet eene volstrekte onmogelijkheid eischten. Hunne laatste voorwaarde is: vrije aftogt met de wapenen werwaarts zij zullen verlangen; zoo zou men den oorlog weder over het geheele land verspreiden, want er zijn nog omstreeks 35,000 man binnen Komorn.

»Men ziet hier met verlangen de geheele insluiting der vesting te gemoet, want tot hiertoe rukken nog dagelijks gewapende benden daar binnen. Aan levensmiddelen heerscht in de vesting overvloed, aan andere benoodigdheden bestaat gebrek. Klapka wordt voortdurend gevangen gehouden. Wel wordt er gedurende de toebereidselen voor het beleg nog altijd onderhandeld, maar de bezetting stelt de voorwaarde van den vrijen aftogt onveranderlijk op den voorgrond, en op deze alleen zouden alle onderhandelingen moeten schipbreuk lijden, al wilde men hunne overige voorwaarden: algemeene amnestie, erkenning der door Kossuth uitgegeven banknoten enz., bewilligen. Komorn zal dus waarschijnlijk nog zeer veel bloed kosten en vernield worden.«

— Volgens een ministerieel blad zouden er onderhandelingen omtrent de overgaaf van Komorn geopend zijn, en die overgaaf spoedig plaats hebben onder zeer gunstige voorwaarden voor de bezetting.

— De Oostenrijksche zeemagt bestaat thans als volgt: 4 fregatten van 48 tot 64 stukken; 6 korvetten van 16 tot 24 st.; 8 brikken van 16 tot 20 st.; 5 schoeners van 10 tot 12 st.; 3 transportbrikken van 6, 8 en 10 st.; 5 stoomschepen elk van 4 st. van het zwaarste kaliber, eene paketboot, die van 2 kleine stukken voorzien is, en 50 kanneerbooten.

AKADEMIE-NIEUWS.

PROMOTIE AAN DE LEYDSCHE HOOGESCHOOL.

Den 27sten September de Heer A. W. van Campen, van Leyden, Predikant te Opperdoes, in de Godgeleerdheid, na Openbare verdediging zijner Dissertatie, exhibens: *Disquisitionem de Jure, quo nonnulli viri docti consilium Apologetico-Irenicum auctori actorum Apostolicorum tribuant.*

KERKNIEUWS.

Z. M. heeft goedgekeurd de door de Kerkeraden der Hervormde Gemeente te Noordeloos, Tholen en Bergen op Zoom, uitgebragte beroepen op DD. J. P. de Keyser, te Varsseveld; J. P. Burgerhoudt, te Dirksland, en J. Pleyte, te Nieuwenhoorn.

VLISSINGEN, 24 September. Door den Kerkeraad der Ned. Herv. Gemeente alhier, is geformeerd het volgend viertal: DD. Barger, te Vreeland; Creutzberg, te Veere; van den Ham, Th. Dr. te Harderwijk; Bresser, te Strijen.

MIDDELBURG, 24 September. De Kerkeraad der Ned. Herv. Gemeente alhier, heeft tot Predikant beroepen J. J. L. ten Kate, te Almkerk.

209de Staats-Loterij.

Trekking der Eerste Klasse.

3de Trekking. No. 13794 een prijs van f 5,000. No. 18810 een prijs van f 2,500. No. 13595 een prijs van f 1,000.

4de » No. 7840 een prijs van f 20,000. No. 5639 een prijs van f 1,250. No. 15398 een prijs van f 1,000.

ADVERTENTIEN.

Heden overleed, na eene langdurige ongesteldheid, mijne geliefde Echtgenoote CATHARINA THEODORA VAN DER STOOP, in den ouderdom van bijna 34 jaren, mij nalatende twee Kinderen, te jong om hun verlies te beseffen.

LEYDEN, 23 September 1849. L. W. WERNINK.

De **Brood-, Beschuit- en Kleingoed-Bakkerij** tot nu toe bestuurd zijnde door mijnen Vader, den Heer H. LA RIVIÈRE, zal provisioneel nog op die wijze worden voortgezet, met medewerking van een' bekwamen Meesterknecht, welke mij door den Heer M. P. OUDSHOORN welwillend is afgestaan, om met den 1sten October aanstaande in dienst te treden.

De toegenegendheid en begunstiging, welke ik aanvankelijk mogt ondervinden, geeft mij vrijmoedigheid om mij met mijne vier jonge Kinderen bij voortduring bij mijne geëerde Stadgenooten aan te bevelen, op nieuw de verzekering gevende, dat alles zal worden aangewend wat van eene spoedige en juiste bediening kan vereischt worden.

Leyden, 22 *September* 1849. Wed. P. C. MERLYN, Geb. LA RIVIÈRE.

Gedurende de Wintermaanden, zal des Zaturdags Avonds **Warm Brood** verkrijgbaar zijn, en naar verkiezing aan huis worden bezorgd.

De Ondergeteekende maakt zijne geëerde Stadgenooten en Begunstigers bekend, dat hij, na een aantal jaren in onderscheidene vakken als **INSTRUMENTMAKER**, zoowel *buiten* als *binnen* deze Stad werkzaam te zijn geweest, nu zijn **eigene zaak** begonnen is, en zich mag vleijen de eerste Stadgenoot te mogen zijn, welke zich in dit vak binnen deze Stad mag nederzetten, waarom hij zich ten vriendelijkste in een ieders gunst en recommandatie aanbeveelt, belovende eene allezins solide bediening.

A. G. MULIÉ,
Chirurgicale en Orthopedische Instrumentmaker,
Hooglandsche Kerkgracht Wijk VII No. 990.

J. BREEDVELT Wz. verlangt eenige uren daags voor het Onderwijs in **Vrouwelijke Handwerken**, eene JUFVROUW van de Protestantsche Godsdienst. Adres aan genoemden Onderwijzer, die zich ook aanbeveelt tot het geven van **Huis-Onderwijs**, in die Talen en Wetenschappen, welke tot eene beschaafde opvoeding behooren.

LEES HIER.

Heden zijn te bekomen: **Beste zuivere WINTER-AARDAPPELEN, zonder eenig bederf,** waarvoor de Ondergeteekende instaat, voor den prijs van **f 1.50** per Ned. Mud.

Leyden, 27 *September* 1849. J. JONGENEEL, Oudevest over de Bakkersteeg.

Heden middag worden bij den Boekhandelaar C. C. VAN DER HOEK alhier verkocht: de Werken over NATUURKUNDE, NATUURLIJKE HISTORIE en LANDBOUW; voorts die der GRIEKSCHE en LATIJNSCHE Schrijvers, met derzelver Vertalingen, waaronder belangrijke artikelen voorkomen; benevens *een gedeelte* der Dichtkundige Werken.

Zaturdag middag. Mengelwerken, benevens die over Opvoeding en Onderwijs en andere Wetenschappelijke werken.

Bij de GEBROEDERS BELINFANTE, te *'s Gravenhage* ziet het licht, en is bij de meeste solide Boekhandelaren te *Leyden* verkrijgbaar gesteld:

IETS *aangaande het finantieel belang van de* INGEZETENEN *van* LEYDEN *en de Ledematen der* NEDERDUITSCHE HERVORMDE GEMEENTE, *in de zaak van het* HUISZITTENHUIS . . . . f 0.25.

MR. J. E. GOUDSMIT, PLEITREDE *in de zaak van het* HUISZITTEN- *en* DIAKONIE-ARMENHUIS *te* LEYDEN, *met Bijlagen* . . . . f 0.80.

Eene ingekankerde huidziekte genezen door de Zalf en Pillen van Holloway.

JAMES HAZLITT, te Menagh woonachtig, in het Donegal, leed aan eene kwaadaardige huidziekte en was bedekt met zweren op zijnen regter schouder arm en zijde, hetwelk hem buiten staat stelde zijn werk te verrigten. Zijne ziekte was van een zoo kwaden aard, dat hij het voorwerp werd van algemeen medelijden. In dezen toestand werden hem eenige *Zalf* en *Pillen* van *Holloway* gegeven, en daar hij vervolgens eenige weken voortging met het gebruik van dit uitmuntend geneesmiddel, genas hij volkomen, en is thans weder als te voren in staat zijne bezigheden te verrigten.

Door het vermeerderd debiet zijn de prijzen als volgt:

Doosjes Pillen à f 0.90, f 2.10, f 3.30, f 7.75, f 15.50, f 23.50.

Potjes Zalf à f 0.90, f 2.10, f 3.30, f 8.15, f 15.90, f 23.90.

Te bekomen te *'s Hertogenbosch* bij J. STRAATMAN, alsmede te *Londen*, Strand 244, *Holloway's Etablissement*.

BEURSPRIJS VAN SCHULDBRIEVEN.

WOENSDAG, 26 SEPTEMBER.

	Laagst. koers.	Hoogst. koers.	Gebleven.
NEDERLAND, Werkelijke Schuld à $2\frac{1}{2}$ pCt.	$53\frac{3}{4}$		
Dito Certificaten . . . „ 3 „	$63\frac{5}{8}$		
Dito dito . . . . „ 4 „	84		
SPANJE, Leen. bij ARDOIN v. 85 £ „ 5 „	$11\frac{5}{16}$	$11\frac{3}{8}$	
Dito Binnenl. à 6 m. . . „ 3 „	$27\frac{1}{16}$	$27\frac{1}{8}$	
Coupons Ardoins	8	$8\frac{1}{4}$	
PORTUGAL, te Londen . . „ 5 „	$30\frac{1}{4}$	$30\frac{5}{16}$	
Dito dito . . . „ 4 „	$31\frac{9}{16}$	$31\frac{5}{8}$	$31\frac{5}{8}$
RUSLAND, Obl. HOPE 1798 en 1816 „ 5 „	$104\frac{5}{8}$	$104\frac{3}{4}$	
Dito dito 1828 en 1829 „ 5 „	$104\frac{1}{2}$		
Cert. bij dito 1831 en 1833 „ 5 „	$93\frac{3}{4}$		
Dito bij HOPE . . . . „ 4 „	$86\frac{1}{2}$		
Dito bij STIEGLITZ & Co. . . „ 4 „	$83\frac{5}{8}$	$84\frac{1}{2}$	
Inschrijving in Assign. . „ 6 „	$64\frac{1}{8}$	$64\frac{1}{4}$	
Certificaten van dito . . . „ 6 „	$64\frac{3}{4}$		
OOSTENRIJK, Nieuwe Metall. . „ 5 „	$89\frac{1}{4}$	$89\frac{1}{2}$	
Oblig. Metalliek . . . . . . „ 5 „	$84\frac{7}{8}$	$85\frac{3}{8}$	
Idem . . . . „ $2\frac{1}{2}$ „	$44\frac{5}{8}$	$44\frac{7}{8}$	
BRAZILIE, ... „ 5 pCt.	$87\frac{3}{4}$		
MEXICO, ... „ 5	$26\frac{7}{8}$	27	

Koers van het Geld: Prolongatie $2\frac{1}{2}$ pCt. Beleening $2\frac{1}{2}$ pCt. Wissel-Disconto $2\frac{1}{2}$ pCt.

Te Leyden, ter Boekdrukkerij van J. G. LA LAU.